

Терьохіна Н.С.,
студентка 6 курсу, 3 групи, Інституту
прокуратури та кримінальної юстиції
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого

КРИМІНОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗЛОЧИНІВ КОРУПЦІЙНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ

Ключові слова: корупційні злочини, детермінанти корупційної злочинності, латентні злочини.

Анотація: у тезах розглянуто кримінологічну характеристику корупційних злочинів, через призму статистичних показників та детермінантів корупційної злочинності.

Ключевые слова: коррупционные преступления, детерминанты коррупционной преступности, латентные преступления.

Аннотация: в тезисах рассмотрены криминологическая характеристика коррупционных преступлений, через призму статистических показателей и детерминантов коррупционной преступности.

Key words: corruption crimes, determinants of corruption crime, latent crimes.

Summary: the theses consider the criminological characteristics of corruption crimes, through the prism of statistical indicators and determinants of corruption crime.

З проблемою подолання такого явища, як корупція стикається велика кількість країн, Україна не виняток. Злочини цієї категорії завжди викликають суспільний резонанс та занепокоєння у суспільства, адже вони заважають нормальному функціонуванню держави, що опосередковано впливає на все населення. Беручи до уваги вищесказане не дивно, що корупційним злочинам приділяють увагу досить велика кількість науковців. Кримінологічна наука в свою чергу досліджує питання корупційної злочинності з точки зору вивчення кількісних та якісних показників, котрі відображаються в статистичних даних.

Говорячи про поширеність та розвиток корупції в Україні слід звернути увагу на результати рейтингу від міжнародної організа-

ції Transparency International. В 2019 році відповідно до індексу корупції Україна набрала лише 30 балів з 100 можливих (де 0 означає найвищий рівень поширення корупції, а 100 - її відсутність). Нажаль порівняно з 2018 роком Україна втратила ще декілька пунктів, тим самим опинившись на 126 місці з 180, поряд з такими країнами, як Киргизстан, Джибуті, Азербайджан[1]. Даний рейтинг засвідчує, що незважаючи на створення антикорупційного законодавства, достатньо великої кількості спеціальних органів, рівень корупції в країні не зменшується.

Суспільство як система передбачає самоорганізацію суспільних явищ і процесів, гармонійне урівноваження деструктивного і конструктивного начала в людській природі, різних станів свідомості і способів життя, форм поведінки, складу й структурного співвідношення соціальних груп населення, а також постійну взаємодію, зв'язки, відносини, впливи в конкретно-історичних просторово-часових межах[1].

Крім того звіт МВС за перші 6 місяців 2020 року вказує, що до суду було направлено з обвинувальним актом, по даній категорії злочинів, 2243 справи, з них 1189 - тяжкі та особливо тяжкі, крім того направлено 6164 адміністративних протоколів про корупційні правопорушення. Для порівняння за перші 6 місяців 2019 року до суду було направлено з обвинувальним актом 1882 справи, щодо злочинів, та 7326 протоколів про адміністративні правопорушення [3]. Але аналізуючи дану статистику треба розуміти, що дана категорія злочинів відноситься до латентної, тому реальну кількість правопорушень, котрі відбуваються визначити дуже складно. Крім того зростання статистики як щодо відкриття кримінального провадження, так і щодо направлення справ до суду, може говорити або про загальне збільшення злочинності, або про позитивний процес реформ, а саме подолання латентності і більш якісне ведення розслідування даної категорії правопорушень.

Цікавим також є показник ціни корупційних злочинів, тобто скільки певні особи згодні заплатити за певні преференції, та за яку суму інша сторона згодна порушити законодавство, адже частіше всього це люди, котрі в принципі, частіше за все, і так мають доволі високу зарплату та показник доходу. Згідно даних МВС у 2018 році було встановлено суму матеріальних збитків за перші

6 місяців з даної категорії справ: 40689642762грн, а в 2019 році: 1419479845 грн[3]. Крім того відповідно до досліджень середня ціна складає 108 000 грн, проте варіативність сум неправомірної вигоди доволі різна, від 1900 грн до 460 млн грн. [4]. На нашу думку, даний показник говорить про те, що корупційні злочини відбуваються не тільки щодо топ чиновників, вищих посадових осіб держави, а й на більш нижчому рівні. Тому можна зробити висновок, що в принципі корупція поширена серед різних верств населення.

Говорячи про детермінанти корупційної злочинності, то на нашу думку, слід погодитись з думкою Шевченко О.В., та виділити такі:

Економічна ситуація - криза, інфляція, ріст майнової диференціації, безробіття, поширення тіньової економіки.

Соціально-культурні чинники - сприйняття корупції, як даність суспільством, бажання збагатитись легким шляхом, скептичне відношення до правоохоронних органів, рівень доходів населення, менталітет, стереотипи поведінки, бюрократизм.

Політико-правова ситуація - правовий нігілізм, безкарність корупції на вищих рівнях, нестабільність політичного режиму, корумпованість управлінського апарату і системи правосуддя, постійна зміна законодавства [5].

Отже, сьогодні в державі існує ціла низка взаємопов'язаних факторів, котрі сприяють існуванню та розвитку корупції. Розглядаючи стратегію країни, щодо боротьби з корупцією, слід зазначити, що вона спрямована лише на окремі детермінанти, а не на їх сукупність. Тому розвиток антикорупційного законодавства й створення органів не змінить суттєво ситуації. За великим рахунком, правоохоронна, судова, тюремна системи – це величезний монстр, який зжирє значну частину доходів та податків, що збираються в країні. Однак рівень рецидивної злочинності так і залишається високим, на нього не впливають ані здійснені витрати, ані запроваджені реформи та удосконалення законодавства, що створює враження, нібито боротьба зі злочинністю проводиться заради самої цієї боротьби [6]. Адже внаслідок того, що проблема існує не перший рік, то зміни відбулися в правосвідомості населення та виробились певні типові антиправові шаблони поведінки.

Тобто для подолання даної проблеми потрібно створювати політику, котра буде спрямована: по-перше, на виховання суспільства з високим рівнем правосвідомості та антипатією до збагачення незаконним шляхом; по-друге, забезпечення населення гідними економічно-побутовими умовами життя; по-третє, забезпечення невідворотності настання кримінальної відповідальності за вчинене правопорушення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Головкін Б. М. Кримінологічне поняття віктимізації / Головкін Б. М. // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція. – Одеса, 2015. – Вип. 15, т. 2. – С. 93–96. URL: <http://dspace.nlu.edu.ua/handle/123456789/10143>
2. Transparency International оприлюднила світовий рейтинг індексів корупції-2019: Україна – на 126-му місці [Електронний ресурс]. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://ua.112.ua/suspilstvo/transparency-international-opryliudnyla-svitovyi-reitynh-indeksiv-koruptsii-2019-ukraina--na-126-misti-523021.html>.
3. Звіт про стан протидії корупції [Електронний ресурс] // Єдиний портал органів системи МВС України – Режим доступу до ресурсу: https://mvs.gov.ua/ua/pages/274_Statistika.htm/.
4. Українська корупція в цифрах: \$5 млн для хабара - не межа. Рейтинг хабарництва [Електронний ресурс]. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://ua-news.liga.net/politics/articles/ukrainska-koruptsiya-v-tsifrah-5-mln-dlya-habara---ne-meja-reyting-habarnitstva>.
5. Шевченко О. В. Причини та умови корупційної злочинності / Олександр Васильович Шевченко. // Вісник Вищої ради юстиції. – 2011. – №3.
6. Яковець І., Автухов К., Таволжанський О. Виправлення засуджених через застосування кримінальних покарань: реалії та перспективи. Правовий вплив на неправомірну поведінку: актуальні грані: монографія. Миколаїв: Гліон, 2016. С. 126–162.
Науковий керівник: к.ю.н., доцент Таволжанський О.В.